

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL
CARRER DE L'HOSPITAL, 56-58 I 69-75 I INTERIOR DELS
JARDINS DE RUBIÓ I LLUCH (C/ DE L'HOSPITAL, 56-58),
DE BARCELONA

Data de la intervenció: 27-31 DE DESEMBRE 2004

CODI MHCB: 265/04

JOSÉ MANUEL ESPEJO BLANCO

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ. MOTIVACIONS DE LA INTERVENCIÓ I OBJECTIUS
2. SITUACIÓ GEOGRÀFICA
3. CONTEXT HISTÒRIC I INTERVENCIIONS ANTERIORS
4. METODOLOGIA DE TREBALL
5. TREBALLS REALITZATS. DESCRIPCIÓ I INTERPRETACIÓ
6. CONCLUSIONS
7. BIBLIOGRAFIA
8. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

ANNEXES

- DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA
- DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

FITXA TÈCNICA

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

NOM DE LA INTERVENCIÓ	C/ Hospital, 56-58 i 69-75 / interior dels jardins de Rubió i Lluch
UBICACIÓ	Barri del Raval, Districte de Ciutat Vella Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 430723.33 Y: 4581522.87 Z: 7,30 m.s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control arqueològic
DATES D'INTERVENCIÓ	27 - 31 de desembre de 2004
PROMOTOR	Fecsa- Endesa
EQUIP TÈCNIC	Direcció: José Manuel Espejo Blanco

1. INTRODUCCIÓ. MOTIVACIONS DE LA INTERVENCIÓ I OBJECTIUS

Aquesta memòria recull els resultats del control arqueològic preventiu (referència MHCB: 265/04) efectuat sobre unes obres de canalització en rasa, de 58 m de longitud, realitzades per les empreses **FAUS, SA** i **Espelsa**. La intervenció ha estat duta a terme a la vorera del carrer de l'Hospital, 56-58 i l'interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), del barri del Raval, al districte de Ciutat Vella (**Figura 1**), sota la supervisió del **Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona**.

La direcció tècnica ha estat assumida per l'arqueòleg José Manuel Espejo Blanco, de l'empresa **ATICs, S.L., Gestió i Difusió del Patrimoni Històric i Arqueològic**, la qual ha facilitat tot el material necessari per a dur a terme la intervenció.

Les tasques arqueològiques, simultànies a les obres, s'iniciaren el dia 27 de desembre de 2004 i finalitzaren el 31 del mateix mes.

El control arqueològic tenia com a objectiu detectar i documentar possibles estructures antigues que poguessin veure's afectades per les obres, ja que el lloc on aquestes es desenvolupaven es troba inclòs en una "Zona d'Interès Arqueològic", d'un destacat valor històric. En el cas concret que ens ocupa, es formularen diverses hipòtesis de treball prèvies a la investigació, les quals, molt breument, feien referència a la presència d'estructures de diferents èpoques a la zona afectada. Les més significatives són:

- Forma part de l'ager de la ciutat romana.
- La zona es troba al recinte emmurallat medieval, al costat d'una de les vies tradicionals d'accés a la ciutat des d'època romana.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

- La rasa es situa davant i dintre del recinte enjardinat de l'antic Hospital de la Santa Creu, on documentem estructures hospitalàries ja des del segle XII.

2. SITUACIÓ GEOGRÀFICA

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km²), limitada al NW per la serra de Collserola, entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besòs. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció Nord-Sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besòs-Congost-Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suara anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaó cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El *Pla inclinat*, els *turons arran de mar*, i el *pla de baix*, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaó i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

3. CONTEXT HISTÒRIC I INTERVENCIÓ ANTERIORS

El lloc on s'ha desenvolupat la intervenció arqueològica se situa, com s'ha indicat anteriorment, al barri del Raval, la trama actual del qual no quedà fixada de manera definitiva fins a principis del segle XIX, com a conseqüència d'haver estat sempre allunyat tant del centre institucional i administratiu —situat al voltant de l'ajuntament i de l'actual edifici de la Generalitat—, com del centre comercial i de negocis, proper al port. En època romana aquesta àrea quedava situada fora del recinte emmurallat i també durant els primers segles de l'època medieval, malgrat la fundació de l'església de Sant Pau del Camp l'any 914. Aquest fenomen no ha de ser considerat com un fet puntual, sinó com una transformació general que afectà tota la ciutat medieval de Barcelona, ja que des del segle IX i, sobretot, dels segles X al XII, anaren sorgint petits nuclis poblacionals, fora de muralles, al voltant de centres d'ordre econòmic i religiós. El desenvolupament de ravals situats a l'exterior d'aquests murs propicià que la muralla romana (segle IV) quedés obsoleta a partir del segle XIII. Amb la determinació d'incorporar aquestes poblacions a la ciutat, més o menys properes a l'antiga *Barcino*, s'establí un pla urbanístic per a crear un nou perímetre de la muralla, la qual fou definitivament superada el segle XIX.

El Raval era en aquest moment un barri fabril i de residències populars, organitzat al voltant de tres grans eixos: el carrer Tallers, el carrer Hospital i el carrer Sant Pau; tots tres de tradició medieval, orientats des de mitjan segle XIV a les portes de la muralla medieval de Barcelona.

Això no obstant, durant els segles XV, XVI i XVII, el barri es presenta amb una fesomia en la que predominen les terres d'horta, petits horts amb pous a prop que acostumaven a ser propietat d'algun noble o institució religiosa i que s'arrendaven a camperols modestos. No serà fins al segle XVIII que, a

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

conseqüència de l'augment demogràfic i el creixement econòmic, es comenci a definir el seu traçat urbà actual, que s'acabarà concretant a finals d'aquesta centúria (FABRE, HUERTAS, 1977; VV.AA., 1999).

Respecte al lloc concret de la intervenció, aquesta es situa davant l'antic Hospital de la Santa Creu entre els números 56-58, i a l'interior dels Jardins de Rubió i Lluch. Aquest edifici es va obrir al públic quant va ser destinat a usos culturals a començament del segle XX. El 1955 els Jardins van ser dedicats a la memòria d'Antoni Rubió i Lluch (1855-1937), destacat historiador i home de lletres. L'edifici s'aixeca entre els carrers de l'Hospital i del Carme, i és limitat a ponent pel carrer d'Egipcíaques, on té la seu, en un gran immoble, el CSIC. El Consell de Cent va iniciar la construcció de l'hospital el 1401, i es va mantenir amb aquesta funció fins el 1911 en que es va traslladar al nou hospital de Sant Pau. El 1921 el va adquirir l'ajuntament i ha passat a convertir-se en un notable centre cultural: alberga la Biblioteca de Catalunya, l'Escola Massana, una sala d'exposicions a l'antiga capella de l'Hospital o la seu de l'Institut d'Estudis Catalans (VV.AA., 1982).

En el recinte de l'antic Hospital de la Santa Creu s'han efectuat dues intervencions arqueològiques importants:

1. Antic Hospital de la Santa Creu (Granados, 1992): l'any 1992 es va excavar totalment la Sala de la Reserva de la Biblioteca de Catalunya i posteriorment es van fer rases i sondejos a la Sala de les Ciències i al Pati del carrer de les Egipcíaques. Aquestes intervencions van permetre documentar les restes de diverses dependències de l'antic Hospital de la Santa Creu, així com un conjunt significatiu de materials ceràmics tancats (segles XVII-XVIII). L'estat d'arrasament en el que es trobaven les diferents restes constructives, la poca quantitat de material recuperat, la no aparició de restes anteriors a la construcció de l'Hospital, juntament amb les remocions de terra que s'havien realitzat al pati

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

per fer les obres d'infraestructura de la Biblioteca de Catalunya, desaconsellaven fer una excavació en extensió.

2. Casa de la Convalescència-Institut d'Estudis Catalans (Rodríguez, 1998): L'antiga casa de la convalescència, i actualment la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, se situa en l'extrem del carrer del Carme on limita amb la façana N-W. Durant els treballs van aparèixer diferents murs de fonamentació i estructures arrasades. Destaquen les restes d'una casa que podia haver tingut un hort i un o dos pous, i que hauria ocupat aquell lloc abans de la construcció de l'Hospital. També van sorgir unes restes humanes, sense connexió anatòmica (871 fragments), procedents de l'aportació de terres que es va fer quan es va construir l'edifici.

Fora del recinte, però molt a prop d'ell, es troba el carrer de l'Arc de Sant Agustí i la Plaça Sant Agustí. Allí, en un altre intervenció (Miró, 1999), es van documentar els fonaments d'algunes cases que es trobaven ubicades en la Plaça abans de la construcció de l'església el 1728. Per la seva part, al carrer citat, es va descobrir un àrea de necròpolis d'inhumació de quatre individus i els fonaments d'un mausoleu (segle II d.n.e). En un altre sector del mateix carrer van sorgir diverses estructures funeràries subterrànies, a més d'altres estructures muràries, així com els fonaments de la nau lateral, actualment enderrocada, de l'església. Tots aquests restes es van datar en època baix-medieval.

4. METODOLOGIA DE TREBALL

Per a aconseguir els objectius marcats és necessari adoptar una metodologia sistemàtica i que se'ls adequi. En relació amb la metodologia de registre, la seqüència estratigràfica s'estableix amb el propòsit d'entendre la formació, delimitació, estructuració i ordre de deposició dels diferents estrats. De la mateixa manera, ajuda a interpretar els diversos processos sedimentaris i postdeposicionals que s'han anat produint al llarg del temps a la zona afectada. Sota aquestes premisses, s'ha establert un registre detallat dels diferents estrats que configuren la zona intervinguda utilitzant per a fer-ho el sistema d'"Unitats Estratigràfiques" (U.E.), que es pot seguir a E.C. HARRIS (1990) i A. CARANDINI (1997), sistema acceptat àmpliament i secundat a Catalunya des de fa tres dècades (TRÓCOLI, SOSPEDRA, 1992). Aquest mètode permet analitzar de forma individualitzada cadascuna de les incidències que afecten la seqüència estratigràfica. La caracterització de les diferents unitats estratigràfiques es detalla en una fitxa. Aquí s'hi registren tots els paràmetres que permeten la seva correcta identificació i descripció, així com també la seva relació física respecte a la resta de les unitats estratigràfiques del jaciment.

La identificació d'una U.E. s'estableix mantenint l'ordre estricte d'aparició durant el procés d'excavació i es duu a terme generalment utilitzant una clau de tres dígits, començant tota la seqüència numèrica per el número 100. En el nostre cas, hem decidit dividir en dos la rasa ininterrompuda de 58 mts excavada pels obrers (una per la rasa del interior dels jardins i altra per la rasa del carrer), de manera que a cadascuna li hem atorgat una clau numèrica de tres dígits de forma correlativa: Rasa 100 (Jardins) i Rasa 200 (C/ de l'Hospital). A sota de cadascuna de les rases s'han diferenciat les distintes unitats estratigràfiques (UU.EE. 101, 102, 201, 202). Aquesta forma de procedir s'utilitza amb la finalitat d'evitar qualsevol alteració de la seqüència numèrica o algun tipus d'interferència en cas

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

que, durant el procés, sorgeixi una estratigrafia complexa que obligui a acumular unitats estratigràfiques.

Quant al mètode d'intervenció immediata respecte als treballs que s'estaven realitzant, hem seguit el del control visual directe. La tasca d'excavació de les rases esmentades s'ha dut a terme manualment per a aixecar el paviment de lloses, i martell pneumàtic per la seva preparació de morter; per l'últim, l'ús del pic i la pala per a practicar el buidatge del reompliment de les rases fins a trobar la profunditat desitjada, uns 70 cm en aquest cas. L'arqueòleg director estigué present durant tot el període d'obertura de les rases, observant el sediment extret amb la finalitat de recuperar les restes de ceràmica, ós, metall, o de qualsevol altra naturalesa, que poguessin sortir. La documentació de la intervenció es completa amb un registre gràfic, que inclou documentació planimètrica i una selecció fotogràfica de les evidències més representatives del desenvolupament de l'excavació. I per últim, s'inclouen les fitxes de les unitats estratigràfiques trobades.

5. TREBALLS REALITZATS. DESCRIPCIÓ I INTERPRETACIÓ

L'obra de canalització en rasa per a estendre el cable elèctric de baixa tensió (número d'obra: 135873) i canonades de desguàs comprenia un tram total de 58 m aprox., a la vorera del carrer de l'Hospital, 56-58 i a l'interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), del barri del Raval, al districte de Ciutat Vella.

L'actuació arqueològica se centrà, per una banda, en el control visual de la realització dels diferents trams de rasa per part de les empreses adjudicatàries, FAUS S.A. en els jardins i Espelsa en el carrer (si bé hem de dir que les lloses del paviment van ser extretes per l'empresa Exisa —Dpt. d'Arquitectura. Reparació d'Elements Ornamentals—, tan dins com fora del jardins), i, per altra banda, en l'excavació manual per part de la direcció tècnica quan les característiques del sediment extret així ho exigien.

A efectes pràctics, la direcció tècnica considerà oportú de dividir tot el tram de 58 m en dues rases diferenciades: la Rasa 100, que s'estenia per l'interior del Jardí; i la Rasa 200, a la vorera del Carrer Hospital. En ambdós casos les característiques eren molt semblants: rases d'uns 70-60 cm de profunditat, amb 40-50 cm d'amplada.

Les obres s'iniciaren el dia 16 de desembre, al interior del Jardins de Rubió i Lluch, per part, com ja hem dit més amunt, de l'empresa FAUS, SA.

RASA 100

La rasa, d'uns 40-50 cm d'amplada i 60 cm de profunditat, es divideix, sense solució de continuïtat, en tres trams. Aquesta circumstància i el fet que tots

els trams presenten similars característiques estratigràfiques, ha portat a la direcció tècnica a identificar els 22 metres de longitud de la rasa sota la mateixa denominació, la de "Rasa 100" (**Figura 2**).

Aquesta rasa es prolonga uns 13 metres per l'entrada principal als jardins en direcció nord (**Fotografia 1**), després gira 90° cap a l'oest en un tram d'uns 6 metres (**Fotografia 2**), i finalment cap al sud amb una longitud de 3 metres (**Fotografia 3**).

Estratigràficament, es pot observar el mateix patró general, amb petites diferències, en els tres trams: nivell de pavimentació (format per lloses rectangulars de pedra amb dimensions més o menys regulars que oscil·len entre 50-70x30-40 cm i uns 20 cm de gruix) més la preparació de formigó que la sustenta, de 25 cm de potència total (U.E. 101), i un reompliment de terra molt solta, barrejada amb sauló, restes de runa constructiva i abundant presència d'argila vermella, amb una potència de 30 cm aproximadament en total (U.E. 102) (**Fotografia 4**). Aquest esquema es repeteix en els tres trams, excepte en el segon ja que en ell la rasa està oberta sobre la terra del jardí, i no presenta l'enllosat. No obstant això, les característiques de l'estrat de terra (U.E. 102) és idèntic al dels altres dos trams ja mencionats. La presència d'alguns fragments de ceràmica vidrada testimonia la remoció i aportació de terres d'un estrat preexistent, la procedència del qual és impossible esbrinar.

En el decurs de les obres, han estat descobertes dues estructures relacionades entre sí (**Figures 2 i 4**), si bé cap d'elles queda afectada per l'obra doncs la cota a què es troben és inferior a la necessària per a col·locar els cables elèctrics i la canonada d'aigua.

En efecte, en el segon tram ha aparegut la coberta típica d'una claveguera del segle XIX o principis del XX (U.E. 103), ja fora de servei: a la vista només

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

queda un bloc de pedra, i parcialment altres dos, de forma rectangular units per morter de calç blanquinós, que arriben a assolir els 50 cm de llargària, per 20 cm d'amplada, i orientats en la mateixa direcció que la rasa (**Fotografia 5; Figura 4**). No s'observa la potència total.

I també, en el tercer tram va aparèixer una altra estructura (U.E. 104) construïda amb maons (**Fotografia 6; Figura 4**), i que sens dubte està relacionada amb l'anterior, perquè es tracta també d'una coberta de la claveguera. Es troben emplaçades a tres metres escassos una de l'altra, i l'orientació de la galeria revela clarament que les posa en connexió. Aquestes estructures, com ja hem senyalat més amunt, no queden afectades per l'obra atès que la cota a què es troben és inferior a la necessària per a col·locar els cables elèctrics i canonada que el servei exigeix.

A la cota necessària per a introduir la canalització, a més de les UU.EE. citades, hi anaren apareixent uns altres serveis anteriors (gas, electricitat, clavegueram) tant en sentit longitudinal com perpendicular a la direcció de la rasa.

RASA 200

En un principi aquesta rasa s'havia de situar a la vorera del carrer Hospital, davant dels números 69 al 76 i creuar la calçada fins arribar davant els números 56-58 del mateix carrer. No obstant això, davant la proximitat de les festes nadalenques i la prohibició de tallar el carrer per fer el tram de rasa corresponent, es va decidir canviar la trajectòria de la mateixa. Finalment la rasa es prolonga, en direcció N-E, des de l'entrada al jardins Rubió i Lluch, fins la porta de l'església de l'Hospital, nº 56, cantonada amb la Plaça del Canonge Colom (**Figura 3; Fotografia 7**).

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

Presenta la mateixa disposició que l'anterior, tot i que la potència de les diferents UU.EE. varia de manera sensible. En primer lloc, el mateix paviment format per les lloses rectangulars de pedra i la preparació de formigó, amb 40 cm de potència en total (U.E. 201), i el mateix reompliment de terra molt solta, barrejada amb sauló, restes de runa constructiva i abundant presència d'argila vermella (U.E. 202) (**Fotografia 8**). Aquest estrat mostra les mateixes característiques que l'anterior, sense material arqueològic, per la qual cosa a les fitxes de les unitats estratigràfiques hem decidit igualar-los. De la mateixa manera, es documentà la presència de nombrosos serveis anteriors (electricitat, aigua i gas), per la qual cosa les conclusions obtingudes per a la Rasa 100 són vàlides també en aquest cas.

6. CONCLUSIONS

Aquesta intervenció arqueològica, realitzada a la vorera del carrer de l'Hospital, 56-58 i el interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), del barri del Raval, tenia com a fites descobrir i documentar possibles restes arqueològiques conservades durant les obres que les empreses FECSA-ENDESA i FAUS, S.A. tenien previst d'efectuar per a la realització de la canalització en rasa d'una línia elèctrica subterrània i una canonada d'aigua.

Des d'un punt de vista arqueològic, hem de mencionar l'aparició de dues cobertes d'una mateixa claveguera del S. XIX (UU.EE. 103-104), fora de servei, que no es veia afectada per les obres i que, a més, no presenten cap rellevància destacable des d'un punt de vista arqueològic o patrimonial.

Per últim, hem d'assenyalar que els resultats d'aquesta intervenció aporten poques dades en relació amb el poblament i l'urbanisme de la ciutat o de l'evolució arquitectònica de l'edifici de l'antic hospital. És evident que un dels elements que més ha condicionat el limitat volum de dades arqueològiques obtingues ha estat l'escassa profunditat a la que s'ha instal·lat la canalització (60-70 cm), que se suma als reduïts 40 cm d'amplada de que constava la rasa. A això també se li ha d'afegir l'abundant presència d'altres serveis (gas, aigua, clavegueram, electricitat...), instal·lats amb anterioritat i que mantenien una cota similar a la requerida per a aquesta obra; i també el fet de tractar-se d'una excavació preventiva de caràcter molt localitzat i parcial.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

7. BIBLIOGRAFIA

- CARANDINI, A. (1997): *Historias en la Tierra. Manual de excavación arqueológica*. Ed. Crítica, Barcelona.
- DURAN I SANPERE, Agustí (1972): *Barcelona i la seva història*. Vol I, Ed. Curial, Barcelona.
- FABRE, J., HUERTAS, J. (1977): *Tots els barris de Barcelona. l'Eixample i la Barcelona Vella*. Volum V. Edicions 62, Barcelona.
- ORIOI GRANADOS, J. (1992): *Memòria de la intervenció arqueològica a l'Antic Hospital de la Santa Creu. Biblioteca de Catalunya (Ciutat Vella, Barcelona)*, Arxiu del "Servei d'Arqueologia Urbana de la Ciutat de Barcelona", Barcelona, Memòria inèdita.
- HARRIS, E. C. (1990): *Principios de estratigrafía arqueológica*, Ed. Crítica, Barcelona.
- MIRÓ I ALAIX, Núria (1999): *Informe de la intervenció arqueològica realitzada al carrer de l'Arc de Sant Agustí i la Plaça Sant Agustí de Barcelona (Barcelonès)*, Arxiu del "Servei d'Arqueologia Urbana de la Ciutat de Barcelona", Barcelona, Informe inèdit.
- RODRÍGUEZ PEDRET, Marta (1998): *Memòria de la intervenció efectuada a la Casa de Convalescència-Institut d'Estudis Catalans*, Arxiu del "Servei d'Arqueologia Urbana de la Ciutat de Barcelona", Barcelona, Memòria inèdita.
- TRÓCOLI, ISABEL G. Y SOSPEDRA, RAFEL (Eds.) (1992): *Harris Matrix. Sistemes de registre en Arqueologia (2 vols.)*, Pagès Editors, Lleida.
- VV.AA. (1982): *Gran geografia comarcal de Catalunya*. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- VV.AA. (1999): *Els barris de Barcelona. Vol I. Ciutat Vella i l'Eixample*. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

8. FITXES D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 101	
Sector: Rasa 100		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :		Paviment del interior dels Jardins de Rubió i Lluch.			
DESCRIPCIÓ :		Superficial format per lloses de pedra rectangulars de 60x35x20 cm aprox., més la preparació de formigó que la sustenta, de 25 cm de potència total.			
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :		Igual a	201	Equivalent a	
		Rebleix a		Es reblert per	
		Cobreix a	102	Es cobert per	
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 102	
Sector: Rasa 100		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :		Rebliment modern de rases de serveis recents.			
DESCRIPCIÓ :		Terra de color marró fosc barrejat amb abundants paquets irregulars d'argila vermellosa i petites pedres, a més d'elements actuals (restes de runa constructiva) de 35 cm de potència total.			
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :		Igual a	202	Equivalent a	
		Rebleix a		Es reblert per	
		Cobreix a		Es cobert per	101
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE : 201	
Sector: Rasa 200		Fase:		Cronologia: Segle XX
DEFINICIÓ :	Paviment del carrer actual.			
DESCRIPCIÓ :	Superficial format per lloses de pedra rectangulars de 60x35x20 cm aprox., més la preparació de formigó que la sustenta, de 40 cm de potència total.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	101	Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	202	Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE : 202	
Sector: Rasa 200		Fase:		Cronologia: Segle XX
DEFINICIÓ :	Rebliment modern de rases de serveis recents.			
DESCRIPCIÓ :	Terra de color marró fosc barrejat amb abundants paquets irregulars d'argila vermellosa i petites pedres, a més d'elements actuals (restes de runa constructiva) de 20 cm de potència total.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	102	Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	201
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

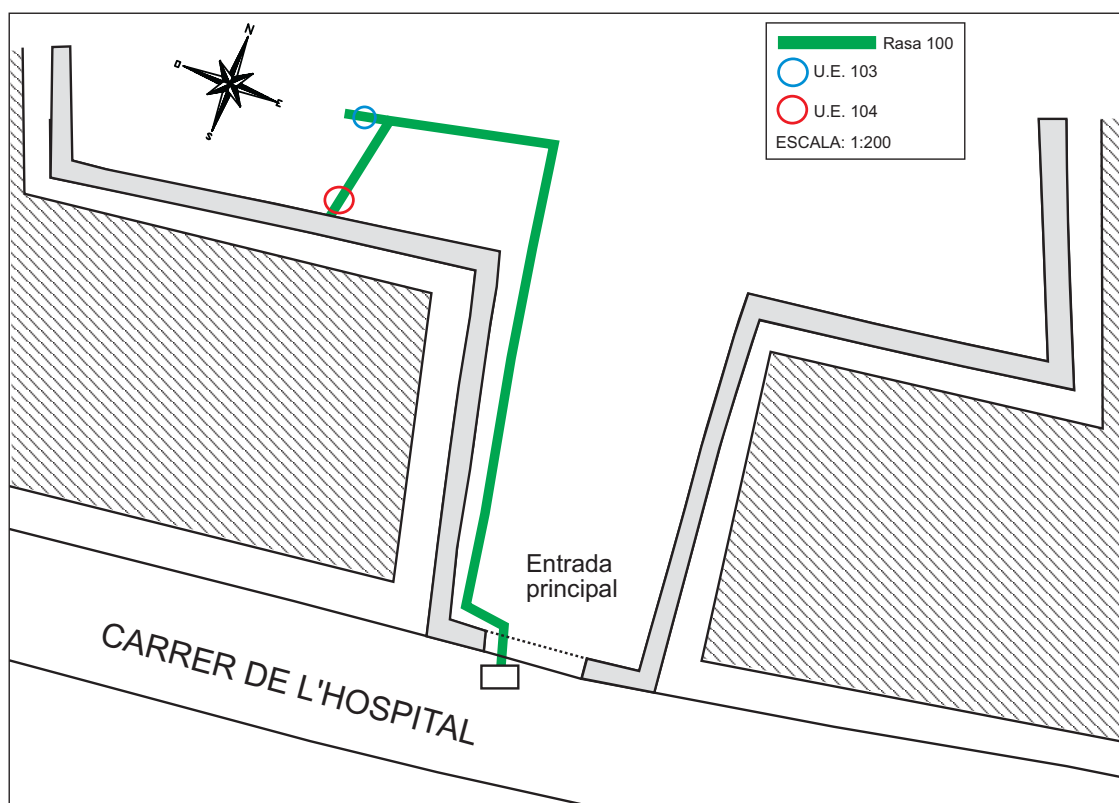

Figura nº 2: Plànol de situació de la Rasa 100 al interior dels Jardins de Rubió i Lluch.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

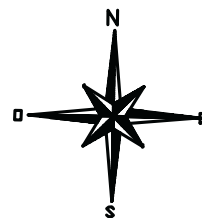
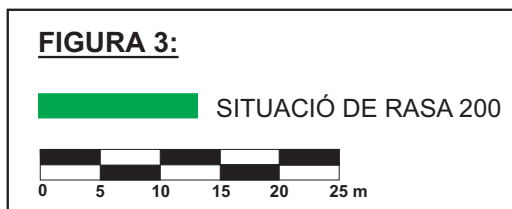
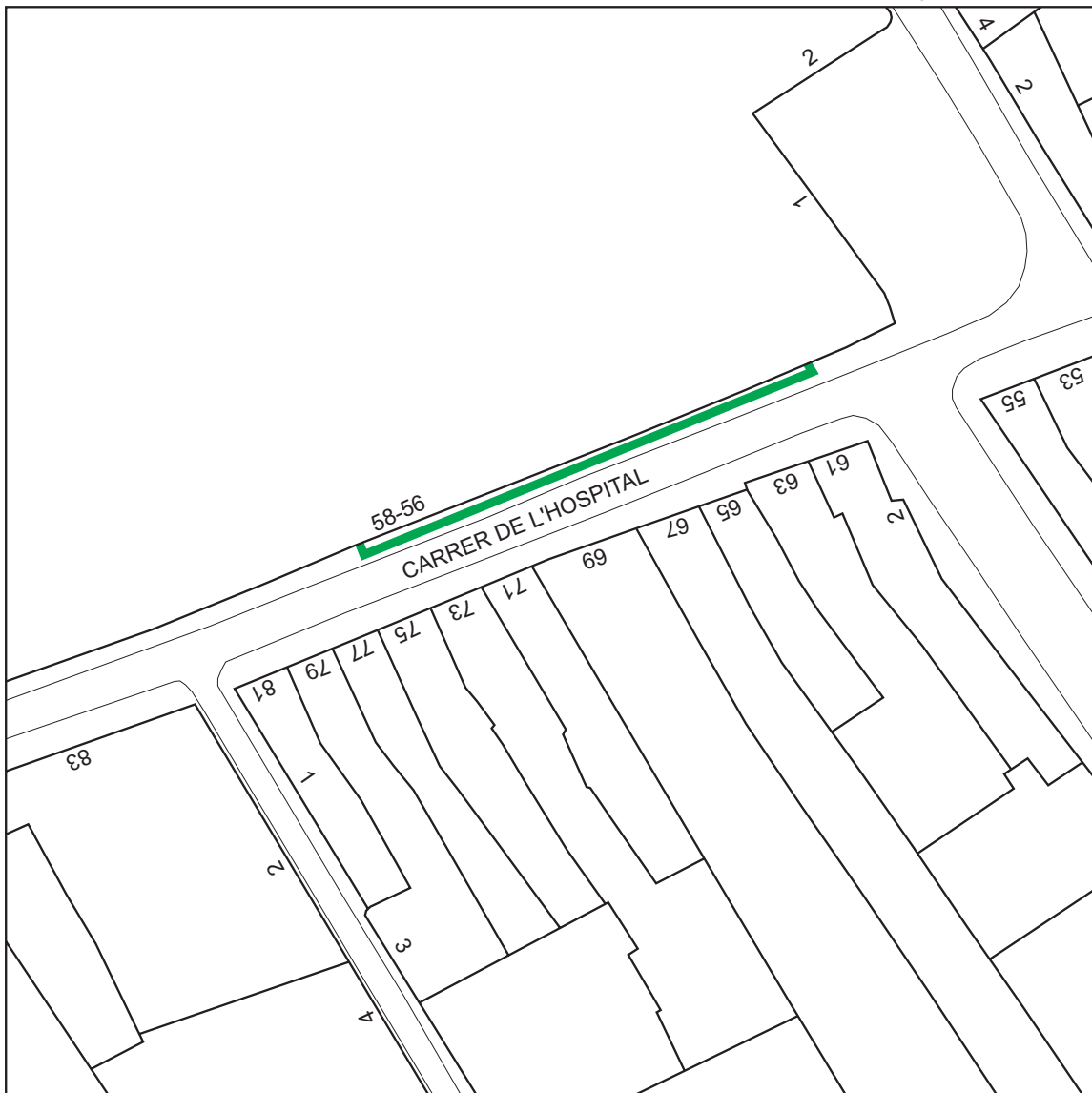
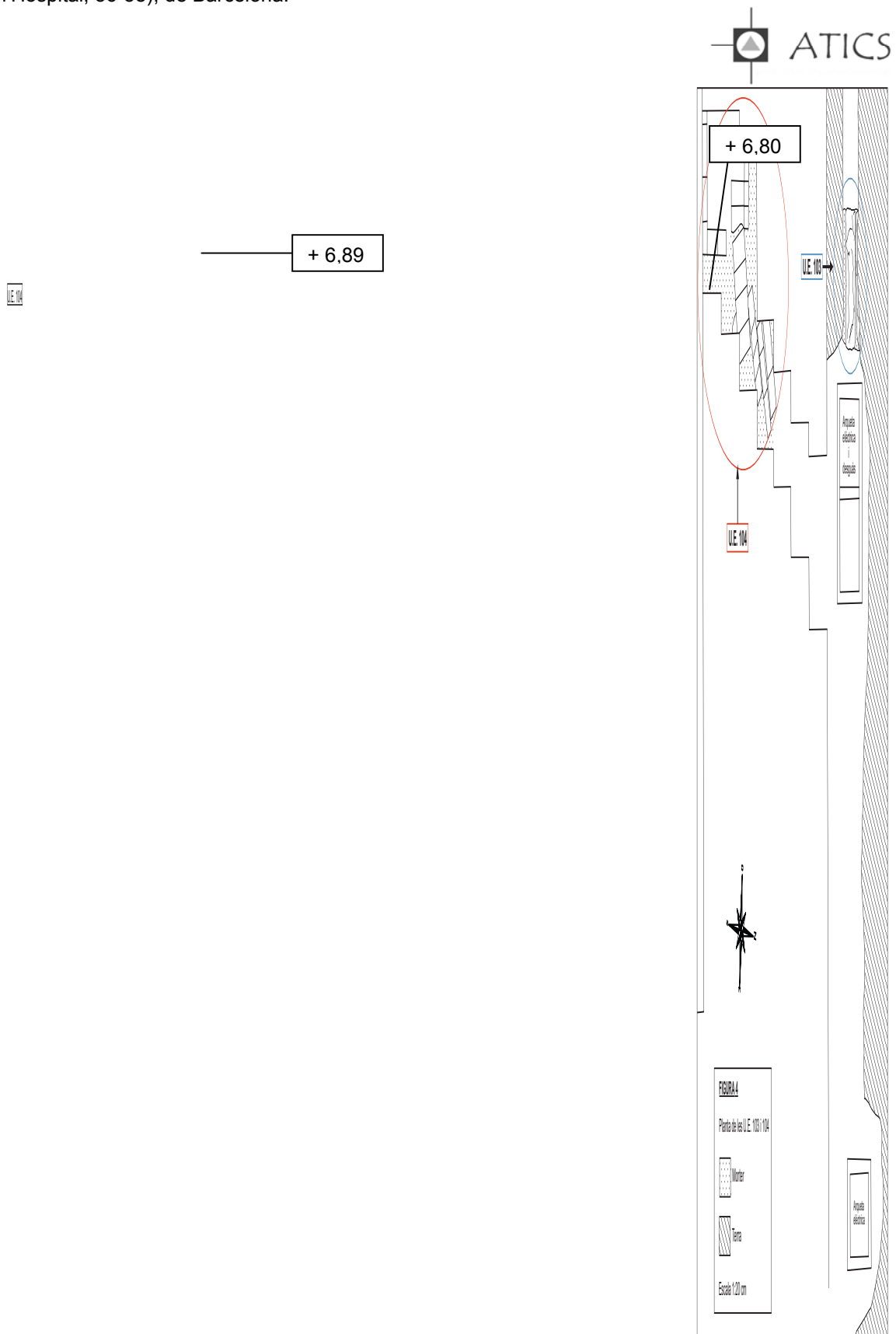

Figura nº 3: Plànol de situació de la Rassa 200 al carrer de l'Hospital, 56-58.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

Fotografia 1: Primer tram de la Rasa 100.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

Fotografia 2: Segon tram de la rasa 100.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

Fotografia 3: Tercer tram de la rasa 100.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

Fotografia 4: Estratigrafia de la rasa 100.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

Fotografia 5: Unitat Estratigràfica 103; coberta de claveguera de pedra.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

Fotografia 6: Unitat Estratigràfica 104; coberta de claveguera de maons.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

Fotografia 7: Tram de la Rasa 200.

Intervenció al carrer de l'Hospital, 56-58 i 69-75 i interior dels Jardins de Rubió i Lluch (Carrer de l'Hospital, 56-58), de Barcelona.

Fotografia 8: Estratigrafia de la Rasa 200.